

روم و ایران

در اواخر عهد باستان

دور فیب - دو همسایه

بناته دیگناس، انگلرت وینتر

مترجم: بهرام صفی

سرشناسه	: دیگناس، بئاته، ۱۹۶۸ - م.
عنوان و نام پدیدآور	: Dignas, Beate روم و ایران در اواخر عهد باستان دو همسایه - دو رقیب / نویسنده بئاته دیگناس، [انگلیزیت وینتر]؛ مترجم بهرام محقق.
مشخصات نشر	: تهران: نشر با هم، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۴ص.
شابک	: 978-622-6685-56-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Rom und das Perserreich
یادداشت	: کتاب حاضر از متن انگلیسی اثر تحت عنوان "Rome and Persia in late antiquity: neighbours and rivals" به فارسی ترجمه شده است.
موضوع	: ایران -- تاریخ -- ساسانیان، ۲۲۶ - ۶۵۱م.
موضوع	: Iran -- History -- Sassanids, 226-651
موضوع	: روم -- تاریخ -- امپراتوری، ۲۸۴-۴۷۶
موضوع	: Rome -- History -- Empire, 284-476
موضوع	: روم -- روابط خارجی -- ایران
موضوع	: Rome -- Foreign relations -- Iran
موضوع	: ایران -- روابط خارجی -- روم
موضوع	: Iran -- Foreign relations -- Rome
شناسه افزوده	: وینتر، اندرس، ۱۹۵۹ - م
شناسه افزوده	: Winter, Anders
شناسه افزوده	: محقق، بهرام، ۱۳۵۴ - مترجم
شناسه افزوده	: Mohaghegh, Behram
رده بندی کنگره	: DSR ۳۴۰۳ ر ۱۳۹۸
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۲۵۰۸۵

نشر با هم

ناشر	: با هم
عنوان	: روم و ایران در اواخر عهد باستان
نویسنده	: بئاته دیگناس / انگلیزیت وینتر
مترجم	: بهرام محقق
چاپ اول	: ۱۳۹۸
تعداد	: ۲۵۰
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۸۵-۵۶-۶

آدرس انتشارات: شهرک اکباتان - فاز ۱ - بازارچه شماره ۱ - پلاک ۳

تلفن: ۴۴۶۵۱۵۹۴ - ۶۶۴۱۳۷۲۶

۳۷۵۰۰ تومان

فهرست

فصل اول - روم و ایران باستان تا ابتدای قرن سوم ۹

فصل دوم - روم و امپراطوری ساسانیان ۱۶

قرن سوم: سرآغاز توجه ساسانیان به غرب ۱۶

قرن پنجم: آرامش در سرحدات شرقی روم ۲۹

قرن ششم: تجدید سیاست گشایی ساسانیان در غرب ۳۱

قرن هفتم: اوج و زوال قدرت ساسانیان ۳۷

فصل سوم - اهداف سیاسی - رویارویی‌های نظامی ۴۳

ادعاهای سرزمینی ساسانیان بر ضد روم ۴۳

جانشینی بر پادشاهان هخامنشی ۴۵

قرن سوم: سرآغاز توجه ساسانیان به غرب ۴۸

اولین رویارویی نظامی شرق و غرب ۴۸

شاپور اول در جنگ با روم ۵۲

شکست نرسی در سال ۲۹۸ به دست گلاریوس ۵۹

قرن چهارم میلادی: شدت یافتن نزاعها در دوران شاپور دوم ۶۲

نبرد در دوران سلطنت کنستانتیوس دوم ۶۲

نبرد جولیان با ایرانیان ۶۳

قرن پنجم: آرامش در مرزهای شرقی روم ۶۷

ارکادیوس و یزدگرد اول ۶۷

رویارویی نظامی ساسانیان با هپتالیان ۶۹

خانواده سلطنتی دوباره قدرت را به دست می‌آورد ۷۱

قرن ششم: تجدید سیاست کشورگشایی ساسانیان در غرب	۷۲
اولین جنگ ساسانیان با امپراطوری بیزانس	۷۲
دومین جنگ ساسانیان با امپراطوری بیزانس	۷۶
سومین جنگ ساسانیان و بیزانس، پیشروی ایرانیان در جنوب شبه جزیره عرب	۷۹
قرن هفتم: اوج و زوال قدرت ساسانیان	۸۵
پیشروی خسرو پرویز	۸۵

فصل چهارم - ۱. حل‌های دیپلماتیک

پیمان صلح سال ۲۴۴: شاپور اول و فلیپ عرب	۸۸
پیمان صلح سال ۲۹۰: پرسی و دیوکلتيان	۹۰
پیمان صلح سال ۳۶۸: یوزیور دوم و جوویان (Jovian)	۹۵
پیمان صلح سال ۴۲۲: بین گئورجیوس و ثئودوسیوس دوم (Theodosius II)	۹۸
پیمان صلح سال ۵۶۲: بین خسرو اول و جاستینین (Justinian)	۱۰۰
پیمان صلح سال ۶۲۸: بین قباد دوم و هرکلیوس (Herac'lius)	۱۰۸

فصل پنجم - اعراب در میان دو قدرت بزرگ

هترا (Hatra)	۱۱۱
پالمیرا	۱۱۲
شاهزاده امروالقیس (Imru'ulqais) در میان روم و ساسانیان	۱۱۴
قبیله بنی لخم (Lahmids) و بنی غسان (Ghassanids)	۱۱۹
.....	۱۲۰

فصل ششم - علایق مشترک: ادامه درگیری‌ها

ارمنیا (Armenia)	۱۲۳
محافظت از سرحدات مرزی	۱۳۱
اقتصاد و تجارت	۱۳۶

فصل هفتم - مذهب: مسیحیت و مکتب زرتشت

مذهب و پادشاهی در امپراطوری ساسانی	۱۴۴
پادشاهان ساسانی، حامیان آیین زرتشت	۱۴۶

- از امپراطور دیوکلتيان تا کنستانتين - تغييرات مذهبي در غرب و پيامدهای آن ۱۴۹
- شرایط مسیحیان ایران باستان در دوران حکومت یزدگرد اول ۱۵۴
- مذهب و امور سیاسی در طول قرن‌های ششم و هفتم میلادی ۱۵۷

فصل هشتم - امپراطور و شاهنشاه ۱۶۱

- مفهوم "مشروعیت حکومت" و "خانواده پادشاهان" ۱۶۱

فصل نهم - تبادل اطلاعات بین غرب و شرق ۱۷۱

- دیپلماسی و جاسوسی ۱۷۲
- تبعیدها ۱۷۶
- علاقه متقابل فرهنگی ۱۸۲

مقدمه:

غرب و شرق، دوست و دشمن، همتا و بازتاب، ...

بدون اغراق، می‌توان گفت که روابط بین روم و ایران باستان به اجبار متلاطم بود. در غرب روم، تصرفات اسکندر بزرگ را تسخیر کرده بود، در مقابل در شرق، ساسانیان مدعی بودند به وارث امپراتوری هخامنشی هستند، امپراتوری که بدست اسکندر بزرگ تسخیر شده بود. این ارضیه و مطالبه آن اغلب دلیل جنگ بود، بطوریکه جدال و درگیری از قرن سوم تا هفتم می‌دیدی. قدرت بر روابط بین دو قدرت ادامه داشت. هر دو طرف تلاش‌های گوناگونی را برای به ثمر رسیدن استراتژی‌های نبردها و اهداف خود همراه می‌ساختند. منابع تاریخی از ادعای روم برای تسلط بر جهان، جایی طلبی شدید روم برای تبدیل شدن به ضامن صلح و نظم در جهان سخن می‌گویند. در سبب و غرض‌ورزی همیشگی روم نسبت به رسوم، ساختارهای مذهبی، زبان و شیوه حکومت در شرق نیز در منابع تاریخی بازتاب یافته است. رقابت‌های موجود سیاسی، نظامی و اقتصادی و نیز نگرش‌های منفی، شکاف بین دو قدرت را عمیق و عمیق‌تر ساخت، تا جایی که به عنوان ناظران عهد باستان، اغلب ناظران غربی، و سوسه‌برانگیز است تا روابط بین روم و ایران باستان را با یک نزاع "ابدی" بین شرق و غرب، و کشمکش‌ها بین دو قدرت را همانند برخورد در فتنه‌ها اساساً بیگانه، جهان "متمدن" رومی و یک جهان وحشی توصیف کرد.

فصل‌های این کتاب نه تنها اطلاعات مربوط به تماس‌ها و نزاع‌های دو امپراتوری روم و ساسانی، بلکه نقشی که امپراتوری ساسانی در تاریخ بخش شرقی جهان باستان ایفا کرد را مورد بررسی قرار می‌دهد. ماهیت منابع تاریخی ما از تلفات و توجه بیشتری به تاریخ روم برخوردار و ما را اغلب به تحولات تاریخی در مناطق دیگر سوق می‌دهند، تنها تا جایی که آن تحولات تاریخی در خدمت منافع روم باشند. به هر حال، گذشته از این حقیقت که از قرن سوم میلادی به بعد، تاریخ روم اساساً به واسطه روابط با همسایه شرقی‌اش شکل گرفت، ضروری است تا تحولات اجتماعی و سیاسی خارج از نفوذ امپراتوری روم نیز مورد بررسی قرار گیرند. همچنین این قابل توجه نیست تا تنها بر روی درگیری‌های نظامی متمرکز شده و گمان کنیم که یک چشم‌انداز شرقی فراتر از جنبه‌های استراتژیکی و نظامی در روابط امپراتوری روم و ساسانی وجود نداشت. روم و ایران باستان در موضوع تجارت،

حراست از مرزها، سیاست‌های مذهبی و فرهنگی نقطه نظرهای مورد علاقه خود را به اشتراک و پیوسته با یکدیگر در تعامل بودند. این تماس‌های پی‌درپی و جدی روابط بین دو قدرت را در سرتاسر این دوره توصیف می‌کند. در موضوع ارتباط با روم، ساسانیان هدف‌های مهمی را در سطح‌های مختلف دنبال می‌کردند، عاملی که رومیان را مجبور می‌ساخت تا به شدت هوشیار و تدبیرهای سیاسی و همچنین استراتژیکی متعددی را بکار گیرند.

در دیدگاه‌های اروپایی، جاه‌طلبی‌های ایران باستان و ایدئولوژی سلطه بر غرب همانند خصوصیت یک رخنه شرق درک شده است. پس زمینه ایدئولوژی روم برای خوانندگان بهتر شناخته شد است، هر چند این موضوع بطور قطع تعمیدی نبوده است. هدف این کتاب روشن کردن جایگاه کمتر شناخته شده ایران باستان، و قادر ساختن خوانندگان در مقایسه و متمایز کردن ایران باستان در یک روش متعادل‌تر است. این کتاب از دو بخش اصلی تشکیل شده است. بخش اول با یک بررسی دقیق و خلاصه از روابط پادشاهی پارت و روم آغاز می‌شود. سپس، روایت‌های تاریخی سیر تکاملی روابط روم و امپراطوری ساسانی، از قرن سوم تا هفتم میلادی را پایه‌ریزی می‌کنند. بخش دوم کتاب طیف گسترده‌ای از منابع تاریخی که متون آنها نقل شده‌اند را شامل می‌شود. این بخش با بررسی اهداف سیاسی هر دو قدرت آغاز می‌گردد، که اگر به مانند یک سیاست خارجی برنامه‌ریزی شده ارزیابی گردند، تعیین کننده روابط دو قدرت از ابتدا خواهند بود. دنبال آن، رویارویی‌های نظامی و راه حل‌های دیپلماتیک که به نبردهای فراوان دو قدرت در طول قرن سوم تا هفتم پایان دادند بیان شده‌اند. فصل پنجم بر روی نقش ویژه شبه جزیره ایرانستان متمرکز است. سپس ارمنیا، منطقه‌ای که مورد علاقه خاص هر دو قدرت بود، تجارت، رفت‌وآمد، و حراست از سرحدات مرزی مورد بررسی قرار می‌گیرند (فصل ششم). زندگی مدنی در هر دو امپراطوری و نقش دین مسیحیت و آیین زرتشت در رویارویی‌های سیاسی و ایدئولوژیکی از دیگر موضوع‌های مهم هستند (فصل هفتم). شگفت‌انگیز اینکه فرمانروایان هر دو امپراطوری یکدیگر را به مانند "همتایان بیگانه" درک نمی‌کردند بلکه ارتباطات شخصی که با احترام متقابل و حتی محبت توصیف می‌شدند را شکل دادند. در این زمینه "مشروعیت پادشاهی" با مفهوم "خانواده پادشاهان" ارتباط نزدیکی داشت. این دو مفهوم در فصل هشتم بحث شده‌اند. فصل پایانی وضعیت و مجراهایی که تبادل اطلاعات بین دو غرب و شرق را هموار ساختند را شرح می‌دهد، فرایندی که به هیچ وجه یک طرفه نبود.